

HEVESI VÁKUM

2019-ben vagyunk, a COVID előtti utolsó békeévben. A KSH adatai szerint Magyarországon a bruttó átlagkereset 356 286 forint volt fejenként és havonta, ami 11,3 %-os növekedést jelentett az előző évhez képest (nettó 236 931 Ft). A medián bruttó bér 280 000 Ft fejenként és havonta.¹ Az évi átlagos csapadékmennyiség 631 mm volt, mely az harminc éves átlagot 5%-al múlta felül.² A május és a november különösen esős volt.

Sivák Zsófi ebben az évben svenkelte körbe a kamerájával, szűkebb hazája, Heves megye falusi kocsmáit.

Sivák Zsófi-val a sorozat kapcsán több interjú is készült.³ Az elismerésekkel kapcsolatban készült elemzések és interjúk szövegein keresztül számos gondolat megfogalmazódott az alkotói szándékról, magáról az alkotónak a fotográfiához, illetve a sajtóhoz való viszonyáról, ahogy a fotográfus alanyaival és a róluk készült képekkel szembeni felelősségéről is.

Sivák Zsófia: Áraink forintban értendők #9, 2019 © Zsófia Sivák

A sorozatban belső terekről készült képek, zsánerképek, csendéletek, egész alakos ábrázolások és közeli portrék egyaránt megtalálhatók. Ez a képi változatosság egyfelől bizonyos lazaságot jelent a kocsmák világának adekvát módon való megjelenítése során, másfelől lehetőséget is ad arra, hogy egy tágabb képi világot vonjon be ennek a kocsmai környezetnek a jellemzésébe, mintha egy előre meghatározott műfaj keretein belül mozoghatna csak. A fotók egyöntetűn nagyméretűek (75x50 cm), középszéles, barna fakeretben. A képek mérete megakadályozza, hogy a nézők egyfajta nosztalgikus gyűjteménynek tekintsék a sorozatot. Távolságot kell tartaniuk a képektől, ha azokat látni akarják, hiszen a nagy mélységű képek és a közeli portrék váltakozása intenzív munkára készíti a szemet. A képek installálásának a módja azt is elárulja, hogy a dokumentarista és szociofotós vonások ellenére, a művész egyértelműen műalkotásként kezeli ezeket a képeket.

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #17*, 2019 © Zsófia Sivák

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #16*, 2019 © Zsófia Sivák

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #18*, 2019 © Zsófia Sivák

A sorozat képein egyszerre van jelen humor, az irónia, a kihűlt terek kegyetlen látványa, és ami ennél is fontosabb, Sivák Zsófi azt is megmutatja, hogy akik délutánonként összegyűlnek a Heves megyei kocsmákban, pontosan tudják, hogy ők az utolsók. A gyerekeik már vagy elköltöztek, vagy nem arra a közösségi hálóra vágnak, amely annak idején egy kocsmában létrejöhetett. A kocsmában, amely a templommal és a bolttal együtt a közösségi információáramlás helyszíne volt.

A valaha népesebb közönségre szabott terek kihűltek. Az asztalok mellett egyenes sorban állnak, üresen, a megkopott székek, az italok a polcokon katonás rendben sorakoznak, a pulton csak a kassza NAV azonosítója jelzi az idő múlását. A leállított játékgepet el sem vitték, az is többre került volna, mint otthagyni. A térképen az M3-as autópálya még csak Gyöngyösig tart, azaz 20-30 éve figyeli a kocsmába betérőket. Már az antilop trófeák megjelenésének bizarrsága sem érdekes, sohasem

illeszkedtek ebbe a világba, de most felidéznek az egykori igyekezetet, hogy barátságosabbá tegyék ezeket a mára elidegenedett tereket.

Ezek a helyek kiszolgálták a közösségek eseményeit, a búcsúkat, adott esetben az esküvőket, és ami a legfontosabb a hétköznapokat. Ahogy Sivák Zsófi is leírja a projekt összefoglalójában: „A kocsmák, ahol soha nem kérdeztek, de mindig szóba álltak veled.”⁴ Itt jöttek össze a templomlátogatók és az önkormányzat dolgozói, a térszben dolgozók, azután a gazdák és a fuvarosok is. Évtizedeken keresztül szövődtek kapcsolatok és szerelemek, alakultak ki konfliktusok és barátságok, melyeknek már csak a falak a tanúi.

Ma is összejönnek itt emberek? Vannak még vendégek, akinek az életében ezek a helyek nem múló nyomot hagytak, hangzanak még el derűs történetek, akarja még valaki a gondját a kocsmába vinni? Az ezüstfogakon még felszjlik a nevetés, de a kihűlt terek, ahogy ezt minden ott lévő tudja is, velük együtt tűnnek majd el.

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #4*, 2019 © Zsófia Sivák

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #15*, 2019 © Zsófia Sivák

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #13*, 2019 © Zsófia Sivák

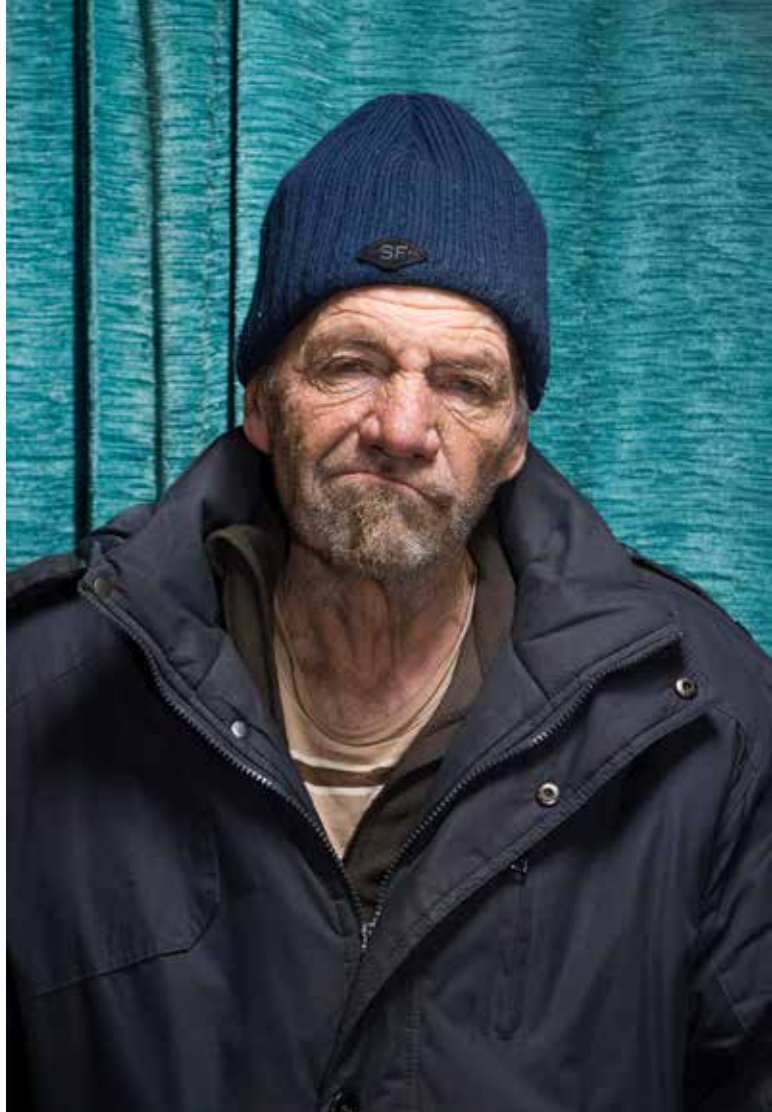
Meg kellett tapasztalniuk, hogy az elvándorlás és a közösségi média miatt erodálódnak ezek a valós közösségi terek is. Az állandó vendégek még kitartanak egymás mellett, ha már a sors úgy hozta, hogy egy időben születtek erre a földre. Időnként még megjelennek fiatalok, akik egy-egy nap után a sörüket szorongatva elidőznek a napos padon, de az ő életükben ezeknek a helyeknek már nem lesz olyan súlyuk, mint azok számára, akiknek ez volt a Hely, ahol össze lehetett jönni a többiekkel.

Sivák Zsófi sorozatának a hatására nem fognak tömegek az utcára tódulni. A sorozat nem szociologikus. Őt nem a szociális problémák érdeklik, mást jelenít meg. A sorozat első sorban az emberek közötti kapcsolatokról szól, ennek a kapcsolati hálónak a szakadozottságáról, ahogy a képek szereplői viszonyaikon keresztül harcolnak a méltóság megmaradt töredékeiért. Ezekből a kapcsolatokból nem jön létre termelési erő, de valamikor éppen ez volt a *vis vitalis*, ami összekötötte a mára elhagyott székeken ülőket. A kocsmá mint helyszín, és a vakuhasználat felidézhet bennük más képeket is, például Brassai éjszakai Párizsának helyszíneit, ahol árad a nyüzsgő élet, az a fajta életöröm, amely Brassai Párizsát jellemezte, és amely erős kontrasztban áll a mi Heves megyénk XXI. század eleji világával. Látszólag a két világ időben és térben nagyon távol áll egymástól, egy szempontból azonban mégis érvényes lehet az összehasonlítás: ahogy a montmartre-i éjszakában, a Maxim bálján, vagy az ózdi kohók körüli szürkeségben, úgy itt is egyetlen dologról van szó, a méltóságért vívott harcról.

Furcsa módon Sivák Zsófi hősei és terei nem valami mellett vagy valami ellen szavazva állnak ki magukért, hanem egyfajta vákuumban egymásért állnak ki. Talán ez a legárnyaltabb és a legmélyebb üzenete a sorozatnak.

Sivák Zsófia 1993-ban született Egerben, jelenleg Budapesten él és dolgozik. 2019-ben a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem fotográfia szak mesterképzésén diplomázott. Ugyanebben az évben a Budapest Portfolio Review Magnum díjasa lett,⁵ 2020-ban elnyerte a Pécsi József Ösztöndíjat, munkáit több díjjal is elismerték a Magyar Sajtófotó Pályázaton, köztük a 30 év alatti legjobb teljesítményt nyújtó fotóriporter díját, és 2021-ben Magyar Sajtófotó Pályázaton, *Társadalomábrázolás, dokumentarista fotográfia (sorozat)* kategória élén⁶ újból az ő neve szerepelt. 2021-ben egyike volt az öt fiatal magyar fotográfusnak, akik a Capa Központ válogatásában a *FUTURES – Európai Fotográfiai Platformon* a magyar fotográfiát képviselték. 2022-ben Hemző Károly díjra jelölték.

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #22*, 2019 © Zsófia Sivák

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #20*, 2019 © Zsófia Sivák

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #21*, 2019 © Zsófia Sivák

Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők #23*, 2019 © Zsófia Sivák

¹ https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0046.html

² https://www.met.hu/omsz/OMSZ_hirek/index.php?id=2868&hir=2019-es_ev_eghajlati_ertekelese

³ Sipos Máté: „Vidéken emberibb a lépték, és ez a fotózásnak is kedvez”, <https://designisso.com/2021/05/04/videken-emberibb-a-leptek-es-ez-a-fotozasnak-is-kedvez/>
Sivák Zsófia: „A kocsmákat egyfajta motívumként értelmezem” – Válogatás Sivák Zsófia: *Áraink forintban értendők (2018 –)* című sorozatából, <https://pukt.hu/2021/05/23/a-kocsmakat-egyfajta-motivumkent-ertelmezem-valogat-as-sivak-zsofia-araink-forintban-ertendo%cc%8bk-2018-cimu-sorozatabol/>

A FEHÉR Vera: „Sokszor gondolok arra, hogy az adott szituációban vajon mit csinálna Martin Parr”, <https://pukt.hu/2021/05/23/sokszor-gondolok-arra-hogy-az-adott-szituacioban-vajon-mit-csinalna-martin-parr-interju-sivak-zsofiaval/>

A Pécsi József fotóművészeti ösztöndíj 2020 alkotói – interjúfilmek, <https://www.youtube.com/watch?v=IHAIfxL4tg8>

⁴ Sivák Zsófi projektösszefoglalójából.

⁵ A Capa Központ 2021-es Futures-tehetségei: Sivák Zsófia, <https://blog.capacenter.hu/2021/12/19/a-capa-kozpont-2021-es-futures-tehetségei-sivak-zsofia/>

⁶ <https://sajto-foto.hu/browse/entry/araink-forintban-ertendok-rgtd>